

Van beeldenstorm naar kapucijnen. Het ontstaan van een katholieke identiteit in Brabant

Symposium 65 jaar “De Oranjeboom”

Vrijdag 1 maart 2013 14.00 uur

Michaelkerk, Hooghout 67, Breda

Programma

13.30 – 14.00	Ontvangst
14.00 – 14.05	Welkom: door de heer C.M.M. Machielsen (voorzitter van ‘de Oranjeboom’)
14.05 – 14.15	Opening door dagvoorzitter, Prof. Dr. A.J.A. Bijsterveld (Universiteit Tilburg)
14.15 – 15.00	Prof. dr. Judith Pollmann (Universiteit Leiden) – Van de oude Brabantse snede. Over oorlog, geloof en katholieke identiteit in de Nederlandse Opstand
15.00 – 15.30	Stefanie Beghein (Universiteit van Antwerpen) - Katholieke kerkmuziek? Religieuze vernieuwing en veranderingen binnen de Antwerpse kerkelijke muziekcultuur na 1585
15.30-16.00	Pauze
16.00 – 16.45	Prof. dr. Jan Jacobs (Universiteit Tilburg) - 'Om den Godtsdienst te vorderen'. De bijdrage van de minderbroeders-kapucijnen aan de katholieke herleving in Stad en Lande van Breda (1625-2013)
16.45 – 17.00	Sluiting door dagvoorzitter
17.00 – 18.00	Napraten met borrel en hapje

Wij denken een uitdagend programma te hebben samengesteld voor dit symposium. Twee hoogleraren en een promovenda van drie verschillende universiteiten brengen de laatste stand van historisch onderzoek naar Breda. Onderzoek naar de grote religieuze verschuivingen in de zestiende en zeventiende eeuw en de wisselwerking tussen leken, geestelijken, overheid en nieuwe kloosterordes.

Aanmelding

Er zijn geen kosten verbonden aan dit symposium en de middag is ook toegankelijk voor niet-leden. Wel is het zo dat het aantal plaatsen beperkt is en dat leden van ‘de Oranjeboom’ voorrang genieten bij inschrijving.

Aanmelden van te voren per e-mail: secretariaat@deoranjeboom.nl. Daarbij de naam of namen aangeven en er bij vermelden of U lid bent van onze kring. U kunt ook schriftelijk aanmelden: Secretariaat ‘de Oranjeboom’, Gastakker 83, 4817 XB Breda. Ook weer met vermelding van de naam/namen en of U lid bent.

Vrijwillige bijdrage. Om een deel van de kosten van het symposium op te vangen zal er tijdens het symposium gevraagd worden om een vrijwillige bijdrage.

Dit symposium is een activiteit van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Stad en Land van Breda “De Oranjeboom”. Meer weten of lid worden? www.deoranjeboom.nl

Onze kroonleden:

Verantwoording

De aanleiding voor dit symposium is drievoudig.

Ten eerste is daar ons 65-jarig bestaan. Iedere lustrumviering willen we vooraanstaande historici uitnodigen naar Breda te komen om een actueel historisch thema te belichten. Een tweede aanleiding is dat het thema kerkhervorming veel belangstelling krijgt. De zestiende en zeventiende eeuw was een periode van grote veranderingen in de kerk door de opkomst van het protestantisme en de reactie van de katholieke kerk hierop met de contra-reformatie. In ons eigen jaarboek hebben we hier aandacht aan besteed en spreekster Judith Pollmann heeft een uitgebreide studie op haar naam staan over dit onderwerp: *Catholic identity and the Revolt of the Netherlands, 1520-1635*. Een boek dat nationaal en internationaal veel aandacht heeft gekregen. In dit boek gaat ze uitgebreid in op de ontwikkelingen in Brabant. Haar lezing is in het Nederlands. Aansluitend is er een lezing van Stefanie Beghein over de ontwikkeling van kerkmuziek in Antwerpen. Een derde aanleiding is het vertrek van de kapucijnen uit Breda april 2013. Een goed moment om stil te staan bij de betekenis van de broeders. De kapucijnen hebben hun wortels in de contra-reformatie en spreker Jan Jacobs schetst een beeld van hun betekenis voor de stad en regio.

Samenvatting voordracht Jan Jacobs

De orde der minderbroeders-kapucijnen is in het eerste kwart van de zestiende eeuw ontstaan als een hervormingsbeweging binnen de grote franciscaanse familie. Zij heeft zich van meet af aan ingezet om het hervormingsstreven van het Concilie van Trente uit te voeren. In Stad en Lande van Breda gebeurde dat van 1625 tot 1637 vanuit een klooster in de Catharinastraat in Breda; van 1687 tot 1797 vanuit een convent in Meersel-Dreef; en van 1889 tot 2013 vanuit een klooster aan de Schorsmolenstraat in Breda. Aandacht wordt geschonken aan leven en werken op deze drie plekken en op de invloed die daarvan is uitgegaan op het katholieke zelfbesef. Daarbij ligt het accent op de eerste periode.

Samenvatting voordracht Stefanie Beghein

Aan de hand van een analyse van de Antwerpse kerkelijke muziekcultuur na 1585 zal in deze voordracht worden beargumenteerd dat, hoewel het vroegmoderne kerkmuziekrepertoire doorgaans geen uitgesproken confessionele kleur had, kerkmuziek in brede zin weldegelijk een rol kon spelen bij het creëren van een vernieuwde katholieke religieuze cultuur. Terwijl de Antwerpse kerkelijke autoriteiten amper aandacht hadden voor het hervormen van het repertoire, hechtten ze bijzonder belang aan de houding en uitstraling van de kerkmusici. Daarnaast richtten de kerkfabrieken muziekensembles op die op regelmatige basis meerstemmige muziek uitvoerden tijdens de diensten aan de parochiekerken; met de instelling van nieuwe broederschappen nam de vraag naar kerkmuziekuitvoeringen verder toe. Deze veranderingen resulteerden niet alleen in een vernieuwde, post-Tridentijnse katholieke muziekcultuur, maar droegen ook bij tot een scherpere profilering ten opzichte van de muzikale praktijken tijdens calvinistische kerkdiensten.

